

Toegegewijde Maatschappelijke Opstanding

Toegegewijde Maatschappelijke Opstanding was het onderwerp van een bijeenkomst op 17 mei j.l. (georganiseerd door TIJDSchrift VRIJ, Stichting De Vrije Mare en Centrum Het Vrije Veld).

Meer dan 100 mensen uit de zorg, onderwijs, psychiatrie, de jeugdzorg en aanverwante sectoren voelden zich aangesproken op het thema over teveel regulering en controle op het werk, en brachten met hun expertise en vragen een groot veld in beweging. De boodschap van de dag bleek niet mis te verstaan: de tijd van afwachtend blijven zitten tot een ánder verandering op gang gaat brengen, is voorbij. Nu is het moment om zélf iets te gaan doen, maar dan wel in verbinding met jezelf en anderen, en zonder strijd. De ochtend werd besteed aan een algemene, diepgaande schouwing door Marieke de Vrij op de huidige situatie, op wat er nodig is en de plaats die de deelnemers daarin hebben. In de middag werden, na een groepsgewijze inventarisatie, praktische vragen uit het werkveld beantwoord. Hieronder volgt een (uiterst summier) verslag van deze bijzonder rijke dag, die door velen als zeer bemoedigend en inspirerend werd ervaren. U leest Marieke de Vrij aan het woord:

De huidige situatie

“Alom zie je bij mensen frustraties zichtbaar worden omdat hun goede intenties vaak verzanden door overregulering en omdat hun innerlijk verantwoordelijkheidsgevoel door bestuurlijke lagen overgenomen wordt. Die innerlijke verantwoordelijkheid voor hoe je zou willen leven, voor wat je wezenlijk wenst te betekenen in relatie tot anderen en tot ons maatschappelijk bestel kan bijna niet meer spontaan vanuit het eigen hart gedragen worden. Dat is niet alleen spijtig maar ook buitengewoon verdrietig omdat een groot potentieel in mensen en in de samenleving als geheel niet tot zijn recht kan komen. Het lijkt wel alsof onze samenleving niet meer uit is op doorleefd gedrag. We zien een beetje beteuterd wat de resultaten zijn, want die worden minder mooi dan wat we hoopten en die teleurstelling maakt moedeloos. Sommige mensen proberen zich overeind te houden in hun sector en er zijn altijd nieuwe bevolgen vernieuwers en enkelingen die het buitengewoon lang volhouden om vernieuwing te activeren, maar die denken soms ook: waar doe ik het nog voor?”

Er zijn mensen in ons maatschappelijk bestel die eindverantwoordelijk zijn, bijvoorbeeld in besturen van instellingen en directies, maar iedere burger is uitvoerder van een beleid dat

vanuit het hogere afgestemd plaatsvindt. Iedere burger wil zichzelf recht aan kunnen kijken over dat wat hij onderneemt en wat hij doet, zodat hij daar een gerust hart over kan hebben. Wanneer er bestuurlijke fouten gemaakt worden of politieke overwegingen die niet zuiver genoeg afgewogen zijn, maar die toch tot regelgeving leiden, dan weet een politiek verantwoordelijke, of een bestuurder of directie pas dat het niet goed zit wanneer de mensen in het veld zeggen: ‘Ik kan het niet langer aan mijn hart verkopen, vanuit de opgelegde normen waar ik me aan dien te houden, dat ik functioneer zoals ik doe’. En zo gaan mensen als vanzelf in onze maatschappij gevoel ontwikkelen voor burgerlijke ongehoorzaamheid.”

Wat er nodig is

“Het stramien bij ongenoegen was tot dusver als volgt: je gaat in staking, je wordt boos of bitter, je wilt niet meer luisteren,

Het is bitter

Het is bitter wat er gebeurt.
Maar ik wil niet tot bitterheid geraken.
De pijn van ontgoocheling
zal mij niet verharden
niet verslaan.

Ik zal mijzelf in liefde bewaren.

Het is bitter wat er gebeurt.
Maar wij willen niet tot bitterheid geraken.
De pijn van ontgoocheling
zal ons niet verharden
niet verslaan.

Wij zullen onszelf in liefde bewaren.

UIT DE POEZIEBUNDEL ‘EEN LANGE WEG IN LIEFDE’, BEWERKING VAN
HET GEDICHT: ‘HET IS BITTER’

je wordt eigengereid, je doorbreekt de gezamenlijkheid én je blaast hoog van de toren, want je denkt dat anderen anders niet luisteren. Maar wie hoog van de toren blaast, zorgt dat anderen terugdeinzen. Wie vanuit verdediging of strijd spreekt, roept de tegenpool op. Wie in de verdediging zit, roept strijd op. En dat dient doorbroken te worden, want maatschappelijke verandering is daar absoluut niet bij gebaat.

Ieder mens met innerlijke verantwoordelijkheid heeft nu ook een persoonlijke verantwoordelijkheid: om op te gaan staan in die gebieden die jou volstrekt eigen zijn omdat je dáár zelfbewust bent geworden. Niet vanuit strijdvaardigheid of verdediging, maar simpelweg vanuit: 'ik wil niet meer beantwoorden aan iets

'Een mens lijdt overigens meer aan wat hij juist niet doet'

waar mijn hart niet gerust op is'. Alleen als mensen bewuster tot spreken aangezet worden en zelfverantwoordelijk gedrag gaan vertonen, gaat een samenleving schudden op zijn grondvesten en dient deze zich te herzien omdat het oude metselwerk niet meer klopt. En volgens mij is die tijd daar.

We houden het oude nu in stand omdat we ons mee laten glijden in een proces waarvan we denken dat we het als enkeling niet kunnen keren. Massaal, en in zekere zin massief, wordt de mond dichtgehouden in openbare ruimtes waar duidelijker gesproken dient te worden. Waar mensen zich spiritueel of geestelijk dieper ontwikkeld hebben, wordt soms in de eigen huiskamer of intern in de eigen groep prachtig filosofisch gesproken. Alleen, je kunt mediteren tot je een ons weegt opdat er maatschappelijk nieuwe verandering mag ontstaan, maar daar zal het niet van gebeuren. Het is van onszelf afhankelijk om die beweging in te zetten en op te houden die verantwoordelijkheid aan anderen toe te kennen door op hen te wachten. Er is voldoende bewustzijn in onze samenleving gegeneerd, waar velen aan bijgedragen hebben vanuit allerlei maatschappelijke richtingen en vakrichtingen, om dat bewustzijn deelachtig te zijn.

Een mens lijdt overigens meer aan wat hij juist niet doet, dan we denken. Dus ieder mens die durft te gaan staan voor wat hij innerlijk wezenlijk beleeft, zal geruststelling vanuit zijn hart ervaren en dat maakt de beweging minder moeizaam. Liever een beetje verslagen en beteuterd thuis zitten nadat je op je werk gedeeld hebt wat het je allemaal doet hoe je moet functioneren, dan nog een dag doorgaan op het oude 'level'.

Voorbij alle reguleringen, dient de regulering dus in onszelf plaats te vinden, want dat is belangwekkender dan wat in de buitenwereld weer verschuift en verschuift en weer verandert. Alleen mensen die zich in onevenwichtige situaties zélf kunnen herijken en diep doorleefd zijn in de materie die zij uitdragen, dat zijn de volhouders die werkelijk maatschappelijke vernieuwing duurzaam activeren. Al het andere is tijdelijk en ophefbaar. Zó simpel is het."

Het deelnemersveld

"Veel mensen zijn bezig met de vraag: hoe dan wel? En het geldt eigenlijk voor grote groepen mensen dat het bewustzijn heel wakker is, maar dat de integratie daarvan in het eigen vakgebied vooralsnog onvoldoende is.

Veel mensen hebben lange tijd vernieuwing over hun werkveld trachten te 'draperen': als een mooi kleedje met een bloemetje erop, zodat het er al wat beter uitziet. En geheid, de sfeer wordt opgemerkt en als redelijk aangenaam ervaren aan de buitenkant. Maar wat er mooi uitziet en wat tussentijds al in beleving even geactiveerd kon worden, daar dient het werkveld nu van doordrenkt te worden. Dat is wat anders dan mooi draperen. Die fase is afhankelijk van de doeners die het zonder gêne gaan tonen. Dit vernieuwend denken kan met grote rust in jezelf en vanuit geïntegreerd, niet verontschuldigend gedrag in het werkveld ingebracht worden. Gewoon door het voortouw te nemen en te gaan doen waar anderen nog praten of bezig zijn om verfraaiing toe te voegen.

Het gaat niet meer over spreken, het is allemaal al lang uitgedacht. Het gaat tegenwoordig om centen en mankracht en tijd. Dat zijn de ingrediënten.

Doe wat je beleeft! Sta daar rechtschapen in. Maak dat je een voorbeeld bent in hoe het kan zijn. En wanneer je mensen om je heen hebt die daarin mee wensen te bewegen, steun ze dan op dat vlak.

Ieder mens draagt iets unieks bij, dat door een ander in aanvang nog niet gezien kan worden als het ontbrekende legpuzzelstukje voor het geheel. Leg maar eens een puzzel van duizenden stukjes. Dan sta je er verbijsterd bij met je eigen puzzelstukje. Of iemand zegt: ik ben een heel leuk puzzelstukje, leg mij maar neer! Maar als het geheel nog onvoldoende is neergelegd om te weten waar je puzzelstukje dient te vallen, voelt dat als een begrenzing. En dat kan leiden tot gevoelens van moedeloosheid en eenzaamheid die zich nestelen in het hartsgebied. Maar de diepte van die eenzaamheid nu, is de grootte van de vervulling nadien.

We dienen niet te denken dat 'gaan staan' een treurige aangelegenheid is. En zeker niet dat daar geen vreugde en blijheid in voor zal komen. Als we écht vanuit het hart gaan staan, met elkaar, is het een blijde opmars naar vernieuwing toe. En zeker als je weet dat een ander - net als jij - geworsteld heeft met allerlei maatschappelijke processen, binnen zijn eigen werkveld of binnen zijn persoonlijk leven. Je weet dat je met elkaar iets nieuws neer gaat zetten en dat dat voorbereid is in jou, en in ons allemaal."

Belangrijke begrippen ter bevordering van het vernieuwingsproces

Begrip 1: Wie vecht roept weerstand op

Veel vernieuwers kenmerken zich door 'vrijgevochten gedrag'. Het zinde je niet, je stond op, je keerde je af en je deed wat je wenste. Als je in jezelf een vrijgevochten aard hebt, dan is nu het moment om je af te vragen of je nog dient te vechten voor vernieuwing of dat je er slechts in hoeft te gaan staan. Want die automatische vechthouding, dat vrijgevochten opstaan om je te onttrekken aan oude energieën, die jou niet bevielen, kunnen je hedendaagse missie totaal beperken. Wie vecht roept weerstand op, al is het nog zó subtiel in je onderbewustzijn aanwezig.

'Beeld uit wie je bent. Doe dat standvastig, maar natuurlijk en nooit opleggend'

Begrip 2: Verbinding

Voorbij ieders talent, maar ook voorbij ieders vakdeskundigheid, staat verbinding. Verbinding is nummer één, je talenten zijn nummer twee. Wie verbinding niet centraal stelt in zijn beroepsprofession en in zijn individuele leven, zal vele kansen voorbij zien gaan, omdat de verbinding het vervoermiddel is voor de gave, voor het talent, voor het kennisniveau en het innerlijk doorleefdheidsniveau van wat in jou al ontstaan is.

Begrip 3: Eenvoud en zelfaanvaarding

We hebben een periode achter ons liggen waarin vele mensen innerlijk opgeroepen werden om zich meer in te bedden in het natuurlijke 'Ik'. Niet het aangeleerde 'ik', maar het 'Ik' dat gebaseerd is op eenvoud en zelfaanvaarding. Dat houdt in dat ieder talent, iedere kwaliteit, iedere gave die waarachtig in eenvoud en in zelfaanvaarding rust, zich heel makkelijk voegt in een collectief veld omdat je jezelf nergens over prijst, noch jezelf miskent. Ieder mens die zich met zichzelf kan verhouden en zijn natuurlijke 'Ik' aanvaardt, die vandaag nog niet hoeft te zijn wat hij morgen wellicht kan zijn, maar ook mensen die zich niet verkleinen in wat ze zijn, en denken: ach ik doe er niet toe, dát zijn de meest krachtige mensen om mee samen te werken. Iedere samenwerking waarbij individuen zichzelf miskennen of overmatig aanprijzen is gedoemd om onevenwichtig te worden. Dat zijn de remmende invloeden op vernieuwing. Dus als ieder van ons steeds weer werkt aan natuurlijke eenvoud, natuurlijke zelfaanvaarding en 'zijn met wat er is', en dat helemaal in doorleving brengt, dan voegt een 'wij' zich automatisch en vanzelfsprekend.

Lichamelijke gezondheidszorg

Hoe kan ik trouw blijven aan mijn kwaliteiten die ik lever binnen het systeem waarvoor ik werk?

"Misschien is er wel een gouden regel: beeld uit wie je bent, doe dat standvastig van aard, maar natuurlijk en nooit opleggend. Als het bestaande systeem het niet pruimt, oké dan sta je op straat. Dan is het duidelijk dat wat jij uitdrukt een andere, eigen

bestaansvorm nodig heeft en die kan jij zelf helpen opzetten, alleen of met anderen, al naar gelang je wenst. Maar wanneer het systeem niet maximaal uitgedaagd wordt, denken we alras dat systemen heel weinig aankunnen. Maar een systeem is banger dan we denken, bang dat iedereen zomaar weggaat en dat het systeem hol wordt. Dus mijn advies is voor wie dat nog wenst en kan: blijf staan in het systeem, druk je met verve maar natuurlijk uit, als een vanzelfsprekendheid. Waar het systeem het niet aankan en jou buiten de deur zet, daar doe je het buiten het systeem. Daar waar het systeem als het ware van binnenuit op dient te leven en anders herordend dient te worden, kan het alleen maar ontstaan als mensen van-zelf-sprekend, zo natuurlijk mogelijk, doen wat ze vinden dat ze in huis hebben. Zo'n randgebied is er altijd geweest. In ziekenhuizen is er eigenlijk nog niets complementairs, uitzonderingen daargelaten, maar bij de palliatieve behandeling van een mens die onherroepelijk doodgaat, waar de geneeskunst het dus niet meer gaat maken, daar sijpelt complementaire zorg langzaam binnen. Er zijn meerdere plekken in Nederland waar dat opeens gewoon heet, maar geloof maar dat het begonnen is bij mensen die hebben laten zien, ter plekke, dat het behulpzaam was. Er zijn ziekenhuizen, volgens mij in Australië, waar healing geven in een ziekenhuis door verpleegsters gewoon bij hun takenpakket hoort als ze voelen dat ze dat werkelijk op een zuiver niveau kunnen doen. Dus doe het waar je voelt dat het integer en zuiver is en doe het nooit vanuit je wil en nooit vanuit opleggendheid."

Onderwijs

We staan allemaal voor kwaliteit in het onderwijs, maar beheersing en controle slaan alles dood. Hoe kunnen we ruimte maken voor vertrouwen en nieuwe creativiteit?

"Ooit was onderwijs bedoeld voor kinderen, niet voor een economie van volwassenen. Onderwijs was ooit bedoeld om het kind in zijn leergierigheid te bevredigen, om het kansen te geven die generaties daarvoor niet hadden omdat eerste levensbehoeften voor gingen. Onderwijs had de intentie om de samenhang der dingen begrijpelijk te maken voor kinderen. Om dat wat kinderen voelend ervaren te plaatsen in een context van begrijpend denken en dat met het stijgen der jaren het kind aan overzicht zou winnen in relatie tot de omgeving waar het in stond. Tegenwoordig worden de items die ik zojuist formuleerde het kind opgelegd ingegeven. Creatief onderwijs waarin de leerbehoefte van het kind centraal staat en waar het kind weer een uitvinder wordt van de kennis kan gemiddeld genomen nauwelijks meer plaatsvinden. Dat maakt dat veel kinderen al op jonge leeftijd leergierigheid afzweren en dan maar blijven gapen naar een computer of eeuwigdurend het ene programma na het andere op tv verslinden, want het is hen aangeleerd om niet zelfstandig te denken en te onderzoeken, maar dat het aan anderen voorbehouden is om kennis in hen te gieten. En daar gaat het mis en heel veel onderwijskrachten voelen dat op hun klompen aan. Welk onzinnig systeem kan bijvoorbeeld bedenken dat 3-4 jarigen, 5, 6, 7, 8-jarigen grote delen van de dag stil moeten zitten?"

Creativiteit en bevoegdheid terugbrengen in het onderwijs kan alleen maar als de nieuwe systemen door kinderen aangenomen kunnen worden op een natuurlijke, vanzelfsprekende wijze. Dat zij er gelukkig van worden, dat zij hun kind-zijn van binnenuit kunnen ervaren en dat hun natuurlijke leergierigheid aangewakkerd wordt en blijft, zodat ze steeds meer verstaan en begrijpen van de volwassen wereld en de samenhang der dingen. Misschien klinkt het simpel, maar het antwoord wordt niet anders door er moeilijker over te praten."

Ouderenzorg

Wat voor effect heeft het feit dat er zoveel hygiëneprotocollen zijn in de ouderenzorg? Door gebruik van plastic handschoenen bij het wassen en zorgen is er bijvoorbeeld bijna geen letterlijk huidcontact meer.

“Veel ouderen dragen hopeloosheid in zich over hoe ze zichzelf bekend kunnen maken naar anderen in dat wat zij waarachtig vinden. Dat is iets wat bij vele van de huidige ouderen ook in hun jongere jaren al gold. Als dan aan het eind van het leven verzorging plaatsvindt die té onpersoonlijk is, worden pijnen die te maken hebben met ‘ziet iemand mij?’ en: ‘weet iemand wat er wékelijk in mij omgaat?’ nog pregnanter naar boven geduwd. Dat maant hen vervolgens weer tot stilzwijgen zoals ze altijd al deden, óf ze kunnen hun echte opstandingsgevoelens niet langer de kop indrukken, en dan krijg je een hoop gekrakeel bij het bed, want de protocollen laten dat niet toe.

Door het gebruik van plastic handschoenen krijgen mensen bovendien een idee aangepraat dat ze vervuild zijn, en te ‘onsmakelijk’ zijn om aan te pakken zoals je een jong lichaam van een kind of een geliefde graag wilt aanraken. Dat geeft het gevoel dat ze er niet meer zo toe doen. Vele ouderen van nu hebben uit hun jonge jaren gène opgebouwd rondom seksualiteit. En daar lig je dan te liggen, iedereen loopt in en uit, en dan word je ook nog met plastic aangeraakt. Dat geeft een vervreemding van het eigen lichaam. In feite is échte aanraking bedoeld, echte betrokkenheid, al is het maar lichtgevoelig een hand om iemands pols leggen, om het gevoel te geven dat iemand er mag zijn. Dus het plastic staat symbool voor verwijdering, in plaats van toenadering. Mensen in de zorg die met plastic anderen moeten verzorgen, dienen per afdeling in opstand te komen. Dat lijkt me het beste advies.”

Jeugdzorg

Hoe zie jij de transitie in de jeugdzorg, dat alle verantwoordelijkheid van zorg naar de gemeentes toe gaat?

“Vele medewerkers van de gemeentes zijn wel bereidwillig maar ze zijn overdonderd. Dat is de eerste analyse. Ze moeten meer uitzetten dan ze zelf vinden dat ze aankunnen en waar ze competent in zijn. Ze zijn al helemaal wanhopig als het op het

kennisniveau aankomt en de zorgvuldigheid waarmee dit soort zaken benaderd dienen te worden. Dus eigenlijk hopen ze op bijstand van alle jeugdzorginstellingen, zodat die hen steunen in de missie die ze opgelegd gekregen hebben.

Waar zij beter in zijn dan de gemiddelde jeugdzorginstellingen zijn de volgende punten: ze kunnen adequater en sneller beslissingen forceren omdat ze een geldkraan kunnen opendraaien of sluiten. Ze kunnen mensen houden aan wezenlijk genomen principebesluiten. Want als zij zich er niet eraan houden, zal de financiële kraan naar die mensen afgesloten worden.

Dat houdt in dat iedereen in de jeugdzorg die een wezenlijk beleid voorstaat in de overdracht naar de gemeentes, ook dat meest wezenlijke dient te vertellen, zodat de luisteraar, de medewerker die het moet beoordelen weet: dit is waar het werkelijk om gaat. Dus jouw verantwoordelijkheid vanuit de jeugdzorginstellingen is om zuiver te spreken en deze verantwoordelijkheid wordt steeds groter.

En tenslotte, de gemeente kan het totaalpakket aan maatregelen overzien en als ze helemaal bleek en groen om hun neus worden van ellende rondom jeugdzorg zullen ze automatisch meer geld willen toebedelen, en daar moet je het op aan laten komen.

Dus breng het meest wezenlijke met zo’n verve onder hun neus dat die neus ervan gaat verkleuren.”

Overheden, bedrijfsleven en overigen

Hoe bevorder je de integriteit binnen overheden en bedrijfsleven zonder regels weer verder aan te scherpen?

Veel gewildheid is niet altijd duurzaam van aard. Duurzaamheid bouw je op met kleine veroveringen die uiteindelijk een stevige basis neer kunnen zetten. Wie precies investeert in belangwekkende veroveringen, bouwt een huis van zekerheid op. Wie meer wil, kan het zich vaak niet veroorloven omdat de basisstenen niet gebouwd zijn.

**‘Dus het is jouw
verantwoordelijkheid
om zuiver te spreken.
Die verantwoordelijkheid
wordt steeds groter’**

“Dus wanneer een overheid veranderingsgezind is, dienen de meest essentiële stenen voor een bouwwerk muurvast geslagen te worden voordat je uit kunt dijen naar meer. Wat nu vaak gebeurt is dat men méér wil terwijl de basis daarvoor ontbreekt. Hoe kun je de integriteit binnen overheden en bedrijfsleven bevorderen zonder regels aan te scherpen? Je komt daarmee ook weer uit bij de mens die het dient te realiseren en de voorwaarden die hij nodig heeft om het tot realisatie te kunnen brengen.

Het bedrijfsleven is in deze tijd overmoedig geworden in de gedachtegang dat wat men snél kan ontwikkelen, ook snél kan verkopen en dat dat vervolgens geld genereert voor andere

onderwerpen die van belang zijn. Maar als vandaag de basis van het product bij mensen ligt die niet integer, niet menselijk benaderd worden, zullen de producten die daarmee in de markt aangeleverd worden onderhevig zijn aan verval. Een product zou het verlengde van een mens moeten zijn. Als je kijkt naar de producten die nu op de markt verschijnen, dan zie je hoeveel zaken onethisch, niet integer op de markt gebracht worden, vanuit winstmodellen die voorbijgaan aan het leven van de mens die het produceert en zijn eigen integer vermogen.”

Geestelijke gezondheidszorg

Hoe kan het dat we de beperkingen binnen de GGZ, en eigenlijk overall, hebben laten gebeuren, want het was toch anders. We hadden meer ruimte en we laten ons nu controleren en overberegelen, wat is hiervan de dieperliggende achtergrond?

“Wat ik zie is dat bij veel mensen hun bewustzijn verbleekt wanneer ze te maken hebben met veel ‘moeilijke gevallen’. Hun innerlijk zelfinlevend vermogen is onvoldoende geschoold om de bijzondere ontwikkelingsweg van andere mensen te kunnen volgen, als die ver voorbij hun eigen herkenningsniveau gaat. En omdat in onze cultuur het denken centraal staat, wil men grip krijgen op onbekende zaken en is men naargeestig alle waarnemingen die men opdoet aan het noteren, om daar conclusies uit af te leiden, zodat het denken wat meer geolied kan lopen. Maar ieder mens is zo uniek en anders dan de ander dat alle schema’s van ooit onvoldoende blijken te zijn. De diversiteit is zo groot. Dan is het heel pijnlijk te bekennen dat je, hoewel je schematisch bijvoorbeeld 400 vormen kan onderscheiden en zelfs kan zeggen dat iemand én dit én dat én dat heeft, dat je je dan nóg onbekwaam voelt. Je voelt hoe je tekortschiet naar die ander, maar het bedachte systeem krijgt een hogere waarde dan de beleving die jij hebt, namelijk dat een individueel mens niet eenzijdig te registreren en te behandelen is via protocollen. De nauwkeurigheid waarmee de protocollen steeds sterker geformuleerd worden, zegt alleen maar iets over het ongelofelijke diepe gevoel van wanhoop, omdat men niet weet hoe men met die verscheidenheid om moet gaan. Omdat men het de wetenschap gunt in dit gebied overheersend te blijven, durft men dat niet tegelijkertijd openlijk in deemoed te bekennen.”

Dit artikel behelst maar een fractie van de op 17 mei vrijgegeven informatie. Het uitgebreide verslag van die dag kunt u lezen op www.devrijemare.nl en op www.tijdschriftvrij.nl. Voor informatie over de bijeenkomsten die een vervolg zijn op die van 17 mei j.l. verwijs ik u naar het Activiteitenoverzicht in deze editie en naar beide genoemde websites.

Door:

Heleen Verburg

*Heleen Verburg is toneelschrijfster en lid van de redactie van VRIJ
www.heleenverburg.nl*